

Ткаліч Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

АВС-АНАЛІЗ ЯК ОДИН З ЕФЕКТИВНИХ ІНСТРУМЕНТІВ КОНТРОЛІНГУ

Істотну роль в проведенні контролінгу грає АВС-аналіз [1], який застосовується з метою оптимізації величини запасів, скорочення кількості переміщень на складі, скорочення розкрадань матеріальних цінностей та ін. АВС-аналіз є одним з ефективних інструментів контролінгу.

Відмінною особливістю використання АВС-аналізу як методу контролінгу управління товарними запасами є необхідність етапу прийняття рішень по оптимізації асортименту. Сформовані групи товарів вимагають різних управлінських впливів.

АВС-аналіз являє собою ранжирування товарів за певними ознаками. За його допомогою вдається визначити найбільш пріоритетні товарні позиції і позиції, від закупівлі яких можна взагалі відмовитися. Ідея АВС-аналізу базується на методі Парето, який стосовно сфери продажів стверджує, що 20% товарів приносять магазину 80% прибутку, а 80% покупців задовольняються 20% асортименту [3]. Завдяки АВС-аналізу можна зрозуміти, якими ресурсами краще запасатися, а які варто купувати безпосередньо в момент необхідності, кількість яких товарів слід збільшити, а яких – зменшити, на яких постачальників варто покладатися, а на яких краще не сподіватися. Класична методика АВС-аналіз припускає наявність 3-х груп: А, В і С. Вдосконалена версія припускає наявність ще 1-ї або 2-х груп: D і F.

- А. Товари, продаж яких приносить магазину 80% виручки.
- В. Товари, продаж яких приносить магазину 15% виручки.
- С. Товари, продаж яких приносить магазину 5% виручки.
- D. Товари, що привозяться виключно під замовлення.
- F. Нові товари або абсолютно неліквідні товари.

Розглянемо на прикладі застосування АВС-аналізу за матеріалами діючого підприємства. Розрахуємо річний обсяг продажів молочних продуктів і обчислимо частку внеску кожного товару у формування доходу (прибутку) (табл. 1).

**Таблиця 1. АВС-аналіз товарів, що вироблені з молока
(за матеріалами діючого підприємства)**

Запаси продукції	Ціна за одиницю продукції, грн.	Обсяги реалізації за рік, шт.	Обсяги реалізації за рік, грн.	Обсяги реалізації за рік, %
1. Сільське молоко	20	17875	357500	42,0
2. Молоко пряжене	30	1986	59580	7,0
3. Коктейль з фруктами	25	681	17025	2,0
4. Кефір	14	17632	246848	29,0
5. Ряжанка	38	896	34048	4,0
6. Сливки	70	365	25550	3,0
7. Йогурт	35	1945	68075	8,0
8. Сироватка молочна	12	2128	25536	3,0
9. Закваска молочна	18	473	8514	1,0
10. Айран	56	152	8512	1,0
Всього	X	44133	851188	100,0

Згрупуємо молочні продукти за обсягами реалізації за рік (від більшого до меншого) (табл. 2).

**Таблиця 2. АВС-аналіз товарів, що вироблені з молока за обсягом реалізації за рік
(за матеріалами діючого підприємства)**

Запаси продукції	Вартість 1 літра, грн.	Річний об'єм продажу, шт.	Річний об'єм продажу (дохід), грн.	Річний об'єм продажу, %
1. Сільське молоко	20	17875	357500	42,0
2. Кефір	14	17632	246848	29,0
3. Йогурт	35	1945	68075	8,0
4. Молоко пряжене	30	1986	59580	7,0
5. Ряжанка	38	896	34048	4,0
6. Сливки	70	365	25550	3,0
7. Сироватка	12	2128	25536	3,0
8. Коктейль з фруктами	25	681	17025	2,0
9. Закваска молочна	18	473	8514	1,0
10. Айран	56	152	8512	1,0

Розбиваємо запас продукції підприємства на три категорії у відповідності з класичною методикою (табл. 3).

**Таблиця 3. АВС-аналіз товарів, що вироблені з молока
(за матеріалами діючого підприємства)**

Категорія	Різновид продукції	Кількісна частка	Доля вартості, %
А	№1, №4	20	71,0
В	№2, №5, №7	30	19,0
С	№3, №6, №8, №9, №10	50	10,0

Тож, в досліджуваному діючому підприємстві свіже молоко і пряжене молоко – найбільш стабільно вживані та ті, що забезпечують формування 71% доходу основної діяльності. Вони найбільш вживані, а отже потребують постійного поповнення торгових прилавків. Всі інші товари, що вироблені з молока, забезпечуючи виручку, все ж не є стабільними у споживанні. Готівкові торгові надходження від йогурті, сливок, коктейлів, закваски і айрану невеликі, тому потреби у формуванні запасу вказаних молочних товарів немає, бо покупці даної групи молочних товарів є стабільними у своєму споживанні.

Таким чином, за допомогою АВС-аналізу [2] підприємствам можна ефективно вирішувати питання управління товарною номенклатурою.

Список використаних джерел:

1. Остапенко Т. М. Класифікація інструментів (методів) контролінгу витрат / Т. М. Остапенко // Економіка: реалії часу. – 2013. – № 5. – С. 125-130. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2013_5_19.
2. Рубен Р. Використання АВС-аналізу в сфері маркетингу / Р. Рубен, О. В. Боровиков // Маркетинг и реклама. – 1999. – № 1. – С. 39-45.
3. Соляник, О. М. Практичні аспекти застосування АВС-аналізу у логістичному управлінні / О. М. Соляник, О. В. Осиненко // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2009. – № 2. – С. 105-112.